

Normativna kontrola imen oseb, družin in korporativnih teles v knjižnicah in arhivih

Name authority control of persons, families and corporate bodies in libraries and archives

Veronika Mikulin Mervič

Oddano: 30. 9. 2018 – Sprejeto: 29. 3. 2019

1.02 Pregledni znanstveni članek

1.02 Review article

UDK 025.34:026/027

025.34:930.25

Izvleček

Namen: Knjižničarska in arhivska stroka sta sodelovali pri izdelavi standardov za opis gradiva, ki jih pri ustvarjanju zapisov upoštevata, vendar pa na nacionalni ravni oblikujeta popise gradiva in ustvarjalcev oziroma avtorjev neodvisno druga od druge. Na tak način se naporu popisovanja v veliko primerih podvajajo. Radi bi ugotovili, ali knjižnice in arhivi popisujejo osebna in korporativna imena na podoben način.

Metodologija/pristop: Primerjali smo ustvarjalce z območja severne Primorske, ki jih pokriva Goriška knjižnica Franceta Bevka ter Pokrajinski arhiv v Novi Gorici. Vzorec je obsegal 10 primerov osebnih imen ter 16 primerov korporativnih imen iz normativne baze imen CONOR ter arhivske podatkovne zbirke SIRAnet, ki so se pojavili v obeh ustanovah.

Rezultati: Ugotovili smo, da se podatki v zapisih v glavnem pokrivajo, vsaka stroka pa daje poudarek različnim podatkom. Pri arhivskih normativnih zapisih je poudarek na kontekstu (historiatu ustvarjalca, njegovi administrativni strukturi, času delovanja), pri knjižničarskih normativnih zapisih pa na variantah imena.

Omejitve raziskave: Vzorec je razmeroma majhen, saj se v arhivu in knjižnici normativna kontrola izvaja različno in je v normativnih datotekah le malo zapisov za iste osebe in korporativna telesa. Poleg tega normativna podatkovna baza CONOR leta 2017 še ni vsebovala veliko imen korporativnih teles.

Izvirnost/uporabnost raziskave: Oblikovali smo predlog za spletni portal, ki bi združeval tako splošne podatke o osebi oziroma korporaciji kot tudi normativne zapise iz obeh normativnih baz. Vključene bi bile tudi povezave na sorodne osebe in korporacije ter lokacije arhivov in knjižnic, kjer se gradivo nahaja.

Ključne besede: arhivi, knjižnice, normativna kontrola, imena, osebe, korporativna telesa

Abstract

Purpose: Library and archival communities collaborated on the construction of standards used for description of resources or records. On the national level, however, they prepare description of resources and creators or authors independently of each other. It is therefore possible that description is duplicated. The aim was to find out how similar descriptions of persons and corporate bodies are in archives and libraries.

Methodology/approach: We compared creators of archival fonds from the North Littoral region of Slovenia, which is the domain of France Bevk Public Library and Regional Archives, both located in Nova Gorica. The sample comprised 10 personal names and 15 names of corporate bodies from the CONOR authority database in COBISS.SI (used by the Slovenian libraries) and archival database SIRAnet. Those were the only names, which appeared in both institutions.

Results: Authority records for the same creator or author in both institutions are in most part the same. In archival authority records, context is emphasised (history of the creator, the administrative structure, time of existence), while in libraries, variant names are emphasized.

Research limitations: The sample was rather small. Authority control is managed differently in archives and in libraries. Additionally, in 2017, when the research was performed, the CONOR database only held a few records for corporate bodies.

Originality/practical implications: A public portal should be developed, which would combine data about persons and corporate bodies from different local databases. Other relevant persons and corporate bodies would also be linked to the records in this portal. The locations of archives and libraries, where records and materials about these persons and corporate bodies are stored would also be available in the portal.

Keywords: archives, libraries, authority control, names, persons, corporate bodies

1 Uvod

Knjižničarska in arhivska stroka sta sodelovali pri izdelovanju standardov za opis gradiva Splošnega mednarodnega standarda za arhivsko popisovanje (ISAD(G), 2000), Splošnega mednarodnega standardnega bibliografskega opisa (ISBD(G), 1997), Mednarodnega standarda za arhivski zapis o ustvarjalcih arhivskega gradiva: pravnih osebah, fizičnih osebah in družinah (ISAAR

(CPF)2, 2004)¹ ter smernicah za normativne in napotilne zapise (Guidelines ..., 2001). Semlič Rajh in Šauperl (2009) sta ugotovili, da stroki sicer upoštevata mednarodne standarde, vendar na nacionalni ravni oblikujeta opise gradiva in ustvarjalcev oziroma avtorjev neodvisno druga od druge in se naporu opisovanja v veliko primerih podvajajo.

Namen raziskave je bil predvsem ugotoviti, kako so oblikovani normativni zapisi v knjižnicah in arhivih v Sloveniji in ali obstaja možnost za skupno sodelovanje oziroma izmenjavo zapisov. Primerjali smo zapise iz Goriške knjižnice Franceta Bevka (GKFB) in Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici (PANG). Ugotavljali smo podobnosti in razlike pri oblikovanju zapisov ter, ali se zapise ustvarja na dovolj podoben način, da bi lahko govorili o možnosti delovanja skupne normativne zbirke za knjižnice in arhive. V praksi bi to pripomoglo obema ustanovama, saj bi obogatilo podatke.

2 Pregled teoretičnih izhodišč in raziskav oziroma literature

2.1 Normativna kontrola

Bibliotekarski terminološki slovar (Kanič, Leder, Ujčič, Vilar in Vodeb, 2011) navaja normativno kontrolo kot obvezne postopke, s katerimi se v katalogu in bibliografiji zagotovi nedvoumna identifikacija avtorjev, naslovov in vsebinskih oznak ter njihovo povezovanje s pripadajočimi bibliografskimi zapisi.

Izraz je prišel v uporabo predvsem z uvedbo računalniške obdelave knjižničnega gradiva in združuje dva postopka (Dimec, 2002):

- določanje enotno oblikovanih elementov, po katerih je katalog organiziran in po katerih po katalogu iščemo in
- njihovo povezavo z vsemi alternativnimi oblikami teh elementov.

¹ Pravilni prevod naslova standarda ISAAR (CPF)2 v slovenščino bi moral biti Mednarodni standard za arhivski normativni zapis o ustvarjalcih arhivskega gradiva: korporativnih telesih, osebah in družinah. Prevod Mednarodni standard za arhivski zapis o ustvarjalcih arhivskega gradiva: pravnih osebah, fizičnih osebah in družinah namreč ni ustrezen, ker v slovenščino ne moremo prevesti termina »corporate bodies« kot »pravna oseba«, saj zajema katero koli organizacijo ali skupino ljudi in/ali organizacij, ki ima svoje ime (Semlič Rajh in Šauperl, 2009). Za namene tega članka bomo uporabljali prevod Mednarodni standard za arhivski zapis o ustvarjalcih arhivskega gradiva: pravnih osebah, fizičnih osebah in družinah.

2.2 Praksa v Sloveniji

2.2.1 Knjižnice

V Sloveniji imamo v sklopu COBISS.SI normativno zbirko podatkov imen avtorjev CONOR, ki vsebuje zapise za osebna imena avtorjev. Tudi korporativna imena se lahko že vnaša v zbirko, niso pa še vključena v normativno kontrolo (CONOR.SI, 2019).

Normativno obliko imena avtorja se za vnos v kataložni zapis izbere iz normativne zbirke pod pogojem, da je ime že v njej. Na novo lahko v zbirko vnaša podatke o osebnih imenih le manjše število katalogizatorjev, s potrebnimi izkušnjami in z opravljenim ustreznim dodatnim izobraževanjem. Ti katalogizatorji kreirajo nove normativne zapise in ažurirajo že obstoječe. V normativni zapis se lahko poleg normativne oblike imena vnesejo še variantne oblike imena, jezik in nacionalnost avtorja, datum rojstva in smrti avtorja ter nekatere opombe. Omogočeno je tudi prevzemanje normativnih zapisov za avtorje iz zbirke Kongresne knjižnice, kar je še posebej priročno za ustvarjanje zapisov za tuje avtorje (Seljak idr., 2004).

Vsebino in strukturo normativnega zapisa za ime določajo Pravidnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga (Verona, 1986), priročnik Značka (Dimec in Kavčič, 2001), navodila in sklepi Komisije za katalogizacijo² ter format COMARC/A (2018).

2.2.2 Arhivi

SIRAnet je vzajemna podatkovna zbirka slovenskih regionalnih arhivov, med katere spadajo Pokrajinski arhiv Koper,³ Pokrajinski arhiv Maribor,⁴ Pokrajinski arhiv v Novi Gorici,⁵ Zgodovinski arhiv Celje,⁶ Zgodovinski arhiv Ljubljana⁷ in Zgodovinski arhiv na Ptuj.⁸ Vsak izmed arhivov v skupno podatkovno zbirko

² Komisija za katalogizacijo deluje pri Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Njeni dokumenti so dostopni na spletni strani: <http://www.nuk.uni-lj.si/nuk/komisija-za-katalogizacijo>.

³ Povezava na spletno stran Pokrajinskega arhiva Koper: <http://www.arhiv-koper.si/>.

⁴ Povezava na spletno stran Pokrajinskega arhiva Maribor: <http://www.pokarh-mb.si/si/index.html>.

⁵ Povezava na spletno stran Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici: <http://www.pa-ng.si/>.

⁶ Povezava na spletno stran Zgodovinskega arhiva Celje: <https://www.zac.si/>.

⁷ Povezava na spletno stran Zgodovinskega arhiva Ljubljana: <https://www.zal-lj.si/>.

⁸ Povezava na spletno stran Zgodovinskega arhiva Ptuj: <http://www.arhiv-ptuj.si/>.

posreduje podatke na podlagi lastnega hranjenega arhivskega gradiva. V skupni zbirki pa se usklajuje in dopolnjuje normativno zbirko podatkov, ki zajema družine, fizične osebe, funkcije/aktivnosti, korporativna telesa, stvarna gesla, vsebinski tezaver in zemljepisna imena. Podatki iz vzajemne podatkovne zbirke SIRAnet se povezujejo tudi z drugimi spletnimi sistemi, med katerimi je tudi COBISS.SI (SIRAnet ..., 2016).

Ker slovenska arhivska stroka še nima sprejetih podrobnih pravil opisovanja arhivskega gradiva in pravil oblikovanja normativnih zapisov, kot jih pozna knjižničarska stroka, se zapisi oseb in družin ter korporativnih teles v podatkovni zbirki SIRAnet med seboj zelo razlikujejo in se ne oblikujejo enotno. Z oblikovanjem normativnih zapisov se je podrobneje sicer ukvarjala Semlič Rajh (2016), ki je izoblikovala smernice za oblikovanje normativnih zapisov družin, oseb, korporativnih teles in zemljepisnih imen, vendar se stroka do navedenih smernic zaenkrat še ni opredelila.

2.3 Praksa v tujini

Po svetu že obstaja veliko ustanov, ki se med seboj povezujejo pri izmenjavi skupnih ali podobnih podatkov.

Reid in Simmons (2008) opisujeta nastanek spletnega kataloga ARC (Archival Research Catalog) ameriškega nacionalnega arhiva NARA (National Archives and Records Administration). Pri izgradnji kataloga so sodelovali strokovnjaki s področja arhivske in knjižničarske stroke. V katalogu so ločili popis arhivskega gradiva od opisa ustvarjalcev, in ustvarili ločeno normativno zbirko imen ustvarjalcev, ki pa je povezana s popisom arhivskega gradiva. To pa omogoča postavitve arhivskega gradiva, povezanega z določenim ustvarjalcem, v kontekst. Katalog vsebuje normativno ime, variante imena, povezave, biografije, historiat za osebe, družine in korporacije, ki so lahko ustvarjalci, sodelavci (ki so prispevali k nastanku gradiva), donatorji, del vsebine. To pripomore k boljšemu razumevanju nastanka fonda, hranjenja, uporabe. Pri ustvarjanju zbirke normativnih imen so si pomagali z zbirko normativnih imen Kongresne knjižnice (Library of Congress Name Authority). Zbirka vsebuje tudi različne hierarhične povezave med zapisi.

Savoja in Vitali (2008) prikažeta prakso oblikovanja arhivskih podatkovnih zbirk in katalogov v Italiji. Že od izida prve izdaje ISAAR (CPF) leta 1996 se njegova praktična uporaba v italijanskih arhivih povečuje. Na podlagi standarda ISAAR (CPF)2 (2004) so se v Italiji razvile naslednje arhivske podatkovne zbirke:

- Spletni vodnik po Državnem arhivu v Firencah (Guida on line dell'Archivio di Stato di Firenze), ki vsebuje informacije o arhivskih fondih in njihovih ustvarjalcih ter lastnikih skozi čas, in zajema dokumente iz državnega arhiva;
- Združen informacijski sistem arhivskega nadzora (Sistema Informativo Unificato Soprintendenze Archivistiche), ki vsebuje informacije o fondih, ki se hranijo v drugih, ne državnih arhivih;
- Podatkovna zbirka zgodovinskih arhivov v Lombardiji (Archivi storici della Lombardia), ki vsebuje opise fondov, ki jih hrani državni arhiv in tudi nekateri drugi arhivi v Lombardiji.

Te tri zbirke implementirajo ločene, toda povezane opise arhivskih fondov in ustvarjalcev. Tako se lahko uporabniki premikajo iz fonda, oziroma katerega od njegovih sestavnih delov do ustvarjalcev in obratno. Normativna kontrola imen, ki jo je začela uvajati knjižničarska stroka, se je izkazala kot dobra praksa tudi v arhivih, ne le za iskanje informacij temveč tudi pri opisovanju ustvarjalcev. Pri tem Savoja in Vitali (2008) opozarjata na težave, ki so se pojavile pri določanju oblike normativnih imen. Ker jih ustvarjajo različne ustanove, se le ti med seboj razlikujejo. To želijo rešiti z razvijanjem pravil in smernic, s katerimi bi določili normativno obliko zapisa. Težave so se pojavile tudi pri ustvarjanju povezav, predvsem pri oblikovanju različnih relacij. Ena izmed možnih rešitev je, da se opiše vse entitete, ne samo ustvarjalce. Pri takem načinu je potrebno opisati tudi naravo odnosa. Druga rešitev pri ustvarjanju povezav pa je ustvariti čim več normativnih zapisov, ki so potrebni glede na tip odnosa (Savoja in Vitali, 2008).

Tudi Vitali (2004) predstavi nekaj primerov povezovanja po svetu:

- Nacionalni register arhivov (National Register of Archives (Historical Manuscript Commission)) v Veliki Britaniji je baza podatkov z zapisi o rokopisih in fondih o zgodovini Velike Britanije (iz britanskih javnih in zasebnih ustanov). Tu nastopa kot točka dostopa le ustvarjalec fonda, ki ga dobimo tudi po različnih knjižnicah in drugih ustanovah.
- Avstralski center za znanstveno in tehnološko dediščino (Australian Science and Technology Centre) omogoča dostop do baze podatkov Bright Sparcs, ki je podobna angleškemu Nacionalnemu registru arhivov, le da vključuje še več nearhivskega gradiva. Baza podatkov Bright Sparcs vsebuje biografije oseb, ki so pomembno vplivale na različna znanstvena področja. Biografije so povezane z opisi arhivskega gradiva ter različnimi bibliografskimi viri, ki so jih te osebe ustvarile oziroma so z njimi na različne načine povezane.
- Katalog italijanskega Državnega arhiva v Firencah ponuja primer iskanja po arhivskih fondih v digitalnem okolju. Katalog predstavlja model ločenih in povezanih opisov arhivskega gradiva in ustvarjalcev. Iskanje lahko začnemo kjer koli, pri korporacijah, osebah ali družinah, ki so ustvarile arhivsko gradivo. Za lažje iskanje sledimo povezavam med entitetami.

2.4 Možni načini povezovanja

Golub, Tudhope, Lei Zeng in Žumer (2014) so ugotavljali, kako združevati različne sisteme. Posvetili so se terminološkimi registrom (angl. Terminology Registries), ki omogočajo dostop do sistemov organizacije znanja (angl. Knowledge Organization Systems). Ti registri zajemajo poleg drugih zbirk (tezavrov, zbirk predmetnih oznak, klasifikacij, taksonomij itd.) tudi normativne zbirke. Iskali so različne terminološke registre, ki združujejo zbirke slovarjev na določeno tematiko v eni zbirki. Na tak način lahko na primer, na enem mestu dostopamo do zbirk podobnih ustanov. Terminološki registri temeljijo na uporabi in povezavi metapodatkov. OCLC's Terminology Services je tak primer združevalnika različnih zbirk, saj omogoča dostop do slovarjev, kot so Library of Congress Subject Headings, MeSH, Faced Application of Subject Terminology.

Ta način združevanja bi lahko uporabljali tudi arhivi in knjižnice ter druge podobne ustanove pri nas. Če se ne bi ustvarilo ene same normativne zbirke za te ustanove, bi se lahko na tak način združevalo različne normativne zbirke na enem mestu.

Med že obstoječimi načini povezovanja ustanov na temo normativne kontrole je seveda najbolj razširjen VIAF (Virtual International Authority File). VIAF namreč povezuje normativne zapise iz nacionalnih knjižnic po vsem svetu. Je mednarodni servis, ki omogoča dostop do največje svetovne zbirke normativnih imen. Ustanovni člani so Kongresna knjižnica v Washingtonu, Nemška nacionalna knjižnica, Francoska nacionalna knjižnica in OCLC (Online Computer Library Center). Odkar se je pridružil še OCLC, se je zelo povečalo število sodelujočih držav. Septembra 2019 v projektu sodeluje 22 bibliografskih ustanov oziroma knjižnic (VIAF, 2019).

Kot normativna zbirka imen je priročen za uporabo pri širši skupnosti knjižničarjev in podobnih strok. Združuje različna poimenovanja ustvarjalcev v različnih pisavah, zapisih, variantah. Omogoča izpisovanje normativnih oblik imen, kakršne so uporabniku kulturno in jezikovno najbližje, hkrati pa ima uporabnik vpogled do vseh oblik imen sodelujočih knjižnic oziroma držav. Cilj servisa VIAF je zmanjšanje stroškov za oblikovanje normativnih zapisov ter povečevanje uporabnosti ter spletne dostopnosti do normativnih zapisov, ki jih ustvarjajo knjižnice po vsem svetu (VIAF, 2019).

Projektu VIAF je podoben prototip projekta SNAC (Social Network and Archival Context), ki je namenjen predvsem povezovanju arhivov, knjižnic in muzejev, ter gradiva, ki ga le ti hranijo. Za zdaj so v projekt vključene večinoma le ameriške institucije, želijo pa se širiti in sodelovati na mednarodni ravni. Namenjen

je ustanovam, ki ga ustvarjajo, kot tudi ostalim raziskovalcem, profesorjem in vsem, ki bi jih objavljene vsebine zanimale. Na enem mestu tako dobimo opise ustvarjalcev gradiva, ki ga sodelujoče ustanove hranijo. Namesto, da bi vsaka ustanova ustvarjala svoje opise in bi se ti podvajali, je en dobro zasnovan opis dostopen vsem (SNAC, b. d.). Za razliko od VIAF-a daje SNAC možnost tudi povezave avtorjev in ustvarjalcev z gradivom in institucijami, ki ga hranijo.

V povezavi s projektoma VIAF in SNAC, bi omenila še projekt PIAAF (Pilote d'interopérabilité pour les autorités archivistiques françaises), pri razvoju kategorija so sodelovali Francoski nacionalni arhiv, Medresorska služba francoskih arhivov in Francoska nacionalna knjižnica. S projektom so želeli dokazati, da se z uporabo tehnologije semantičnega spleta da predstaviti in vizualno prikazati arhivske zapise med katerimi so tudi normativni zapisi (Clavaud, 2018).

3 Zasnova raziskave

V raziskavi smo primerjali ustvarjalce z območja severne Primorske, ki jih pokrivata Domoznanski oddelek GKFB ter PANG. Knjižnice zajemajo v normativno zbirko samo avtorje gradiva, arhivi pa poleg ustvarjalcev gradiva tudi ostale osebe, korporativna telesa in družine, ki se pojavljajo v arhivskem gradivu. V raziskavi so zajeti samo ustvarjalci fondov in zbirk PANG, ki so se ujemali z avtorji gradiva iz domoznanskega oddelka v GKFB.

Za raziskavo smo si postavili naslednja raziskovalna vprašanja:

- Ali ustanovi popisujeta imena oseb in korporacij na podoben način?
- Ali bi jima ustrezal skupni model oblikovanja normativnih zapisov?
- Ali ustanovi upoštevata standarde?

3.1 Metodologija

Za začetek smo v PANG dobili podatke o fondih in zbirkah v Excelovi datoteki. Nato je bilo potrebno osebna in korporativna imena, ki se pojavljajo v nazivih fondov PANG iskati v normativni podatkovni zbirki SIRAnet s pomočjo deskriptorjev. Osebna imena smo pregledovali z izbiro geslovnika fizična oseba, korporativna imena pa z geslovníkom korporativno telo. Za primerjavo so bila uporabljena samo tista osebna imena in imena korporativnih teles, ki jih je bilo mogoče najti v normativni zbirki podatkov znotraj SIRAnet. Po pridobljenih primerih iz PANG je bilo potrebno ugotoviti, kateri primeri se ujemajo z imeni oseb in korporacij na domoznanskem oddelku GKFB.

Z iskanjem osebnih imen ni bilo težav, saj jih je mogoče dobiti v normativni zbirki CONOR.SI. Ob dobljenem imenu v CONOR.SI je bilo potrebno ime avtorja dodatno preveriti še v bibliografski zbirki podatkov, da dela iskanega avtorja hrani domoznanski oddelek GKFB. Iskanje korporativnih imen pa je predstavljalo večjo težavo, saj normativna baza za korporativna imena še ni bila dokončno vzpostavljena in je bilo potrebno imena iskati na različne načine, kar v bibliografski zbirki podatkov. Ime korporacije se je lahko nahajalo v različnih poljih in je bilo lahko zapisano na različne načine. Poleg tega so se imena korporacij skozi zgodovino spreminjala in dokler ne bo dokončno vzpostavljena normativna zbirka tudi za korporativna imena, je potrebno ugotoviti, kako se je posamezna korporacija imenovala prej in jo iskati na različnih mestih pod različnimi imeni.

Ob pregledovanju korporativnih imen v bibliografski zbirki podatkov COBIB smo dobljene primere preverili tudi v normativni zbirki podatkov imen avtorjev CONOR, če so bili zapisi slučajno že ustvarjeni. Med dobljenimi 16 primeri korporativnih imen, kjer so se zapisi iz GKFB ujemali z zapisi iz PANG, so bili trije, kjer je bil zapis korporativnega imena že ustvarjen.

Seznam, pridobljen v PANG, je vseboval 1183 fondov in zbirk, iz katerih smo po iskanju na osnovi deskriptorjev v podatkovni zbirki SIRAnet pridobili 21 osebnih imen in 75 korporativnih imen, ki so se pojavljala v seznamu kot ustvarjalci arhivskega gradiva.

V GKFB sicer ob kreiranju novih zapisov osebnih imen avtorjev, ki spadajo na domoznanski oddelek, dodajajo interno oznako, vendar tega ne počnejo že od začetka. IZUM pa vsako leto vodi evidenco, koliko zapisov osebnih imen je bilo ustvarjenih v posamezni knjižnici. V zadnjem javno objavljenem statističnem pregledu normativnih zapisov je GKFB od priključitve k sistemu COBISS.SI leta 1992 do leta 2016 ustvarila 16.007 zapisov osebnih imen (Vidmar, 2016). Tega števila pa ne moremo enačiti s številom avtorjev na domoznanskem oddelku GKFB, saj so ustvarjeni zapisi zajemali tudi druge avtorje.

Evidenca korporativnih imen se še ne vodi, ker je zaenkrat začel zapise korporativnih imen ustvarjati le NUK in se bo to razširilo na ostale knjižnice šele postopoma od leta 2018 naprej (V. Velkavrh, osebna elektronska pošta, avgust 2017).

Končno število zapisov, ki so bili uporabljeni v raziskavi, in ki so bili skupni PANG in domoznanskemu oddelku GKFB, pa je 10 primerov osebnih imen in 16 primerov korporativnih imen.

Na tem vzorcu smo ugotavljali podobnosti in razlike pri ustvarjanju zapisov v arhivih in knjižnicah in s tem možnosti za medsebojno sodelovanje na tem

področju. Najprej je bila narejena primerjava zapisov primerov iz GKFB in PANG, na koncu pa še primerjava vzorca z izbranim primerom dobrega zapisa osebnega in korporativnega imena iz obeh zbirk (SIRAnet in CONOR).

4 Rezultati

4.1 Osebna imena

Iz pregledanih primerov zapisov osebnih imen v zbirki CONOR, so največkrat izpolnjena polja za osebno ime, variante osebnega imena, državo delovanja, jezik, v katerem je avtor objavljajal in ID avtorja. Osebno ime je invertirano, torej naveden najprej priimek zatem ime, ločuje pa ju vejica. V nekaterih primerih je poleg imena in priimka avtorja še kvalifikator. V primeru izbranih zapisov je kvalifikator pri imenu predstavljal letnica rojstva in smrti.

V zapisih iz knjižnice so bile poleg osebnega imena dodane še druge variante osebnega imena, če je bilo ugotovljeno, da je avtor objavljajal pod različnimi imeni. Variante osebnega imena so zapisi osebnega imena, kjer se spremeni določena črka zapisa, ime in s tem avtor v osnovi še vedno ostane prepoznaven. V polju za variante imena pa so tudi navedeni psevdonimi, pod katerimi so avtorji objavljajali svoja dela. Psevdonimi pa so popolnoma drugačna imena in če ne bi bili zbrani na enem mestu poleg normativne oblike imena, ne bi vedeli, da gre za isto osebo. Pri normativnem zapisu avtorjev je tudi podatek o državi, kjer je deloval in jeziku, v katerem je ustvarjal. V vzorcu gre vedno za Slovenijo in slovenščino s kratico svn, v polju za jezik. Samo v enem primeru, kjer je bilo navedenih jezikov več, je bil izbran jezik slovenski, s kratico slv. Vsak avtor ima določeno ID številko, ki ga identificira in loči od ostalih avtorjev.

Poleg teh polj, ki so izpolnjena pri večini primerov, najdemo pri nekaterih še številko raziskovalca, če je avtor deloval kot raziskovalec. Z isto številko je avtor identificiran tudi v Informacijskem sistemu o raziskovalni dejavnosti v Sloveniji (SICRIS). Nekatera osebna imena imajo izpolnjeno tudi polje za opombe, kjer se lahko doda še kak podatek o avtorju. Med izbranimi primeri je bilo dvakrat izpolnjeno polje za opombe. Enkrat, kdaj je bila uporabljena, drugič pa poklic avtorja.

Pri zapisih osebnih imen iz PANG so v glavnem izpolnjena polja za geslovník, ime in popisovanje. V SIRAnet-u je v geslovníku posebno polje za fizično osebo. V normativni bazi knjižnic pa tako polje poimenujejo osebno ime. Tako vemo, da je fizična oseba. V polju samem pa je v SIRAnet-u in CONOR-ju priimek in ime

osebe. V SIRAnet-u v nobenem primeru nismo zasledili kvalifikatorjev. V polju za popisovanje je pri različnih primerih različna količina podatkov o ustvarjalcu. V naših primerih sta tukaj v glavnem navedeni letnici rojstva in smrti, poklic in dejavnost ustvarjalca.

Poleg teh polj dobimo pri določenih primerih izpolnjena še polja za povezave na vir, od koder so črpali informacije, področja delovanja, pravila in dogovore, ki so jih uporabili za oblikovanje zapisa, obdobje delovanja, jezik zapisa in pisavo. Pod področja delovanja so bila navedena zemljepisna imena s povezavami, pri pravih druga izdaja ISAAR (CPF), pri jeziku zapisa slovenski jezik, pri pisavi pa tipkopis (UNICODE).

Pri zapisih iz knjižnice lahko vidimo, da so bolj poudarjene variante imen avtorjev, torej identifikacija in združitve imen avtorja v en normativni zapis. Zapisi iz arhiva dajejo večji poudarek na podajanju informacij o delovanju ustvarjalca, poklicih, dejavnosti. Pri nekaterih, še posebej bolj enostavnih zapisih, kjer ni veliko podatkov, ugotovimo, da se ti dve ustanovi pri ustvarjanju zapisov za osebna imena ujemata, pri ostalih pa bi se lahko dopolnjevali s podatki. Tako bi lahko podatke o poklicih in letnicah v knjižnico pridobili iz arhiva, medtem ko bi se zapisi v arhivu dopolnili z variantami imen. Na tak način bi omogočili lažjo identifikacijo oseb, ker pride gradivo v knjižnico nekaj desetletij prej kot v arhiv. Variantna imena pa je mnogo lažje pridobiti v času avtorjevega delovanja kot za razmeroma dolgo obdobje v preteklosti.

4.2 Primer dobre prakse in primerjava z njim

The screenshot shows the CONOR.SI database interface. At the top, there are navigation buttons: 'Baze podatkov', 'Iskanje', 'Rezultati iskanja', 'Zapis', 'Info', and 'Moja knjižnica'. Below these is a search bar and a title bar: 'Vzajemna baza podatkov: CONOR.SI - Normativna datoteka osebnih in korporativnih imen'. The main content area is titled 'Izbrani zapis' and shows a record for 'Bevk, France'. The record includes fields for 'Uporabniški' (GARE), 'Osebnostno ime', 'Variante osebnega imena', 'Država', 'Jezik', 'Opombe', and 'ID'. A 'SPREMENI ISKALNO ZAHTEVO' button is visible at the bottom right of the record area.

Uporabniški	GARE	zapis [1/1]
Osebnostno ime	Bevk, France	
Variante osebnega imena	Bevk, Francé ; Bevk, Francesco ; Sedmak, Pavle (psevdonim) ; Bevk, Francé ; Seljak, France (psevdonim) ; Jeram, Jože (psevdonim) ; Bevk, F. ; Bèuk, Francesco ; Jermol, Jerko (psevdonim) ; Bežnik, Ivan (psevdonim) ; Seljak, Franc (psevdonim) ; Vano, Esar, 1890-1970 (psevdonim) ; Čamažar, Tone (psevdonim) ; Lesjak, Ivan, 1890-1970 (psevdonim) ; Jerreb, Jernej ; F.B., 1890-1970 ; Bevk, France ; Bevk, Fr.	
Država	svn (Slovenija)	
Jezik	slv (slovenski)	
Opombe	Psevdonim Esar Vano sta France Bevk in Narte Velikonja uporabljala izmenično	
ID	79971	

SPREMENI ISKALNO ZAHTEVO

zapis [1/1]

↑ NA VRH | Baze podatkov | Iskanje | Rezultati iskanja | Zapis | Informacije | Moja knjižnica | Izhod

Slika 1: Primer zapisa osebnega imena iz baze CONOR (pridobljeno 8. 8. 2017 s spletne strani: <http://cobiss5.izum.si/scripts/cobiss?id=0957294787562252>)

Kot dober primer osebnega imena iz normativne baze imen avtorjev CONOR smo izbrali zapis Franceta Bevka (Slika 1). Ta zapis ima izpolnjenih šest polj: polje za osebno ime, variante osebnega imena, državo, jezik, opombe in ID številko. V polju za osebno ime dobimo uveljavljen priimek in ime avtorja. V polju za variante imena imamo več variant, psevdonimov, kratic, ki so bile prepoznane, da jih je avtor uporabljal pri objavi svojih del. V polju za državo in ime sta navedena država Slovenija in slovenski jezik. Pri opombah dobimo razlago uporabe enega izmed prej navedenih psevdonimov avtorja. Na koncu pa je še identifikacijska številka avtorja 79971.

Izbrani primeri osebnih imen so večinoma podobni temu primeru. Pri enem primeru so bila izpolnjena vsa navedena polja in je navajal več variant imena ter psevdonimov. Pri ostalih primerih pa imamo večinoma izpolnjena samo polja za ime, državo, jezik in ID. Polje za variante imena je tudi velikokrat izpolnjeno, le da večinoma dobimo le po eno varianto imena.

Aškerc, Anton [1856-1912, pesnik, duhovnik, arhivist] (fizična oseba\)

Osnovni podatki	
Geslovnik:	fizična oseba
Ime:	Aškerc, Anton [1856-1912, pesnik, duhovnik, arhivist]
Popisovanje:	Slovenski pesnik, duhovnik, prevajalec, urednik in mestni arhivar v Ljubljani.
Vir:	Sneto 12.01.2015 s spletne strani http://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_A%C5%A1kerc .
Področje opisa	
Obdobje obstoja:	9.1.1856 - 10.6.1912
Historiat:	Anton Aškerc je bil rojen 09.01.1856 v Globokem pri Rimskih Toplicah, umrl pa je v Ljubljani 10. 6. 1912. Rodil se kot prvi sin v kmečki družini v Globokem pri Rimskih Toplicah. Njihovo posestvo je bilo prodano in v tretjem letu se je Anton z družino preselil v Senožete nad Rimskimi Toplicami. Tu je začel hoditi v osnovno šolo. Ko je bil star 12 let, mu je umrla mati, na katero je bil zelo navezan. Leta 1877 je vstopil v mariborsko bogoslovje. Posvečen je bil konec 3. letnika (22. julija 1880). Po končanem šolanju je kot duhovnik služboval v številnih krajih na Štajerskem: v Podsredi, Šmarjah pri Jelšah, pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah, v Vitanjah, v Sv. Marjeti, Mozirju, Skaljah pri Velenju. Že kot bogoslovec v mariborskem bogoslovju je vse bolj dvomil o verskih dogmah, kasneje pa je kot duhovnik večkrat prišel navzkriž s svojim poklicem in predstojniki. Po začetnih lirskih pesmih (ljubezenskih, domovinskih in refleksivnih) je leta 1882 začel objavljati balade in romance in se nato povsem posvetil epski poeziji. Za Aškercovo pesništvo sta značilni predvsem prvi zbirki »Balade in romance« ter »Lirske in epske poezije«. Zaradi sporov s cerkvenim redom se je leta 1898 predčasno upokojil, nato je bil do smrti mestni arhivar v Ljubljani in med leti 1900-1902 urednik »Ljubljanskega zvona«. Veliko je potoval po bližnjem vzhodu in vzhodnoevropskih deželah.
Zunanje povezave:	http://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_A%C5%A1kerc
Deskriptor(ji):	Aškerc, Anton [1856-1912, pesnik, duhovnik, arhivist] (fizična oseba\)
Področje kontrole zapisa	
Jezik zapisa:	slovenski
Pisava zapisa:	tipkopis (UNICODE)
Pravila in dogovori:	ISAAR(CPF)2 Mednarodni standard za arhivski normativni zapis korporativnih teles, oseb in družin (2003)

Slika 2: Primer zapisa osebnega imena iz podatkovne zbirke SIRAnet (pridobljeno 16. 8. 2017 s spletne strani: <http://www.siranet.si/deskriptordetail.aspx?id=58983>)

Primer zapisa osebnega imena iz podatkovne zbirke SIRAnet (Slika 2), ki smo ga izbrali kot primer dobrega zapisa, ima izpolnjena polja iz treh področij: osnovne podatke, področje opisa in področje kontrole zapisa.

V področju osnovnih podatkov dobimo polja za geslovník, ime, popisovanje in vir. Kot geslovník navaja, gre za fizično osebo. Pri imenu dobimo navedeno ime Aškerc Anton s kvalifikatorjem v oglatem oklepaju, in sicer da je opravljaj poklic duhovnika, pesnika in arhivista. Kvalifikator predstavlja tudi letnici rojstva in smrti. V polju za popisovanje dobimo poklice, s katerimi se je ukvarjal. Med osnovnimi podatki pa je tudi vir, od koder so črpali podatke pri ustvarjanju zapisa o tej osebi.

V področju opisa dobimo datume rojstva in smrti (9. 1. 1856–10. 6. 1912), historiat s kratkim življenjepisom, s podatki o njegovem osebnem in poklicnem življenju. V tem področju dobimo tudi polje za zunanje povezave s povezavo na članek na Wikipediji ter deskriptorje z imenom in kvalifikatorji.

V zadnjem področju, ki je področje kontrole zapisa, pa dobimo podatke o zapisu. Na tem mestu dobimo izpolnjena polja za jezik (slovenski), pisavo (tipkopis (UNICODE)) ter pravila in dogovore, ki so bili uporabljeni za ustvarjanje tega zapisa (ISAAR (CPF)2, 2004).

V primerjavi z zapisi iz Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici je ta primer kot zgled, ker je popolnejši in ima več izpoljenih polj. Prej omenjeni zapisi iz PANG imajo večinoma izpolnjena samo polja za osnovne podatke iz prvega področja in so precej pomanjkljivi. Le pri treh primerih od desetih dobimo izpolnjena še dodatna polja iz drugih področij. Od dobljenih primerov se je samo en primer približal primeru dobre prakse.

4.3 Imena korporativnih teles

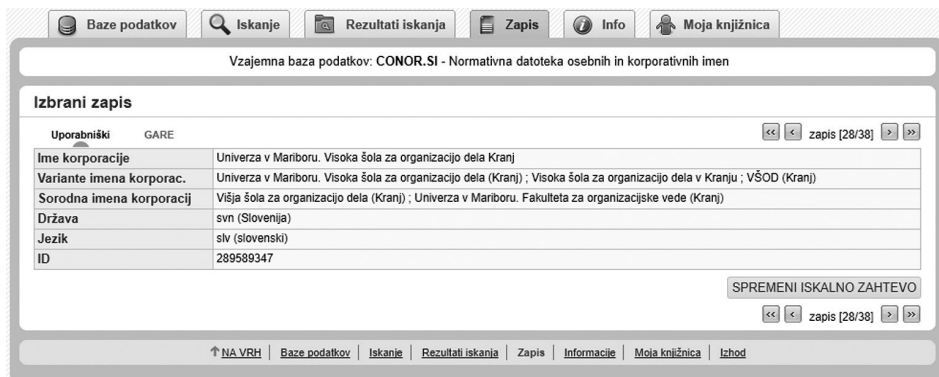
Iz pregledanih primerov zapisov korporativnih imen lahko ugotovimo, da je prav tako kot pri osebnih imenih, pri zapisih iz knjižnice poudarek na različnih variantah imen. Pri zapisih iz arhiva pa je poudarek na obdobju in območju obstoja korporativnega telesa z letnicami in povezavami na zemljepisna imena. V glavnem se izbrano normativno ime v zapisu iz arhiva ujema z imenom iz knjižnice, izjemo predstavlja 5 primerov korporativnih imen. Pri imenih, ki še niso v normativni bazi CONOR, je to še težko reči. So se pa imena ujemala s tistimi, ki so bila najdena v bibliografski bazi.

Zapise iz knjižnice smo v glavnem pridobili prek vzajemne bibliografsko-kataložne baze podatkov COBIB, trije zapisi pa so že bili vključeni tudi v normativno bazo imen avtorjev CONOR. Imena korporacij iz normativne baze podatkov imen avtorjev CONOR so bila prevzeta iz različnih polj kataložnega zapisa. Tako so se imena nahajala največkrat v naslovu, pri založbi ter predmetnih oznakah. Poleg

teh pa tudi v polju za enotni naslov, avtorja, ostale avtorje, nekontrolirane predmetne oznake, povzetek, druge naslove in opombe. Zapisi korporativnih imen v CONOR-ju pa so pokrivali polja za ime korporacije, variante imena korporacije ter ID številko.

V pregledanih primerih so imeli zapisi iz arhiva največkrat izpolnjena polja za ime in geslovnik, kjer je pri korporativnih imenih vedno navedeno »korporativno telo«. Poleg teh polj pa so imeli nekateri zapisi izpolnjena še polja za obdobje obstoja, kjer je bil naveden čas obstoja korporacije z letnicami, območje delovanja, kjer so bila navedena zemljepisna imena s povezavami ter polje za historiat z imenom in letnico začetka delovanja.

4.4 Primer dobre prakse in primerjava z njim

Slika 3: Primer zapisa korporativnega imena iz baze CONOR (pridobljeno 10. 8. 2017 s spletne strani: <http://cobiss5.izum.si/scripts/cobiss?ukaz=DISS&id=0957294787562252&rec=28&sid=2&fmt=1>)

Primer zapisa za korporativno ime iz normativne baze CONOR (Slika 3) ima izpoljenih šest polj, polje za ime korporacije, variante imena, sorodna imena, državo, jezik in identifikacijsko številko.

V polju za ime dobimo nadrejeno ime korporacije (Univerza v Mariboru), ki mu sledi podrejeno ime (Visoka šola za organizacijo dela Kranj). Med seboj sta imeni ločeni s piko. V polju za variante imena imamo tri variante in sicer pri dveh primerih je kraj korporacije zapisan na različna načina, enkrat v oklepaju (Univerza v Mariboru. Visoka šola za organizacijo dela (Kranj)), drugič pa v sklanjani obliki (Visoka šola za organizacijo dela v Kranju). Tretja varianta imena pa je kratica imena s krajem v oklepaju (VŠOD (Kranj)). V polju za sorodna imena korporacij dobimo imeni dveh korporacij, ki sta v povezavi z glavno korporacijo (Višja šola

za organizacijo dela (Kranj) in Univerza v Mariboru. Fakulteta za organizacijske vede (Kranj)). Temu sledi polje za državo in jezik, ki sta Slovenija in slovenski. Na koncu pa dobimo še identifikacijsko številko 289589347.

Pri večini primerov, ki smo jih izbrali za primerjavo, še ni bil ustvarjen zapis v bazi CONOR. Za zdaj pripravljajo zapise za korporativna imena samo v NUK-u. Z naslednjim letom se bo to razširilo še na druge knjižnice (V. Velkavrh, osebna elektronska pošta, avgust 2017).

Mestna občina Maribor (korporativno telo \)

Osnovni podatki	
Geslovnik:	korporativno telo
Ime:	Mestna občina Maribor
Popisovanje:	Avtonomno lokalno oblastvo na Štajerskem v času od 1850-1941.
Področje opisa	
Obdobje obstoja:	1850 - 1941
Historiat:	<p>Občina Maribor (Marburg Stadt) je bila ustanovljena leta 1849 na podlagi provizoričnega zakona o občinah. Občina je zajemala katastrske občine mesto Maribor, Sv. Magdalena, Pred grajskimi vrati, Grajska pristava in Koroško predmestje, sodila pa je k okrajnemu glavarstvu Maribor, sodni okraj Maribor. Ob ustanovitvi je občina štela 4168 prebivalcev in obsegala 8,9 km². Leta 1866 je Maribor dobil svoj občinski statut, s tem pa je bil izvetz iz pristojnosti mariborskega okrajnega urada. Tako je imel občinski urad oz. magistrat pristojnosti upravnega oblastva prve stopnje. Mestno občino je po letu 1918 najprej vodil vladni komisar z imenovanim sosvetom, kasneje pa izvoljeni župani z občinskim odborom kot organom mestne samouprave in mestnim svetom (magistratom) kot občinskim uradom. Vse do sprejema jugoslovanske občinske zakonodaje se je izvajal občinski statut iz leta 1871. Po letu 1929 mestno zastopstvo ni bilo več voljeno, ampak ga je imenoval ban in se je poslej imenoval mestni svet. Ponovem zakonu o mestnih občinah iz leta 1934 je bil Maribor edino mesto, ki si nimoglo priključiti okoliških občin in svojih novih predmestij. Tako je mestna občina Maribor leta 1939 obsegala katastrske občine Grajski marof (4847 prebivalcev), Grajska vrata (6997 prebivalcev), Koroška vrata (4528 prebivalcev), Maribor mesto (4297 prebivalcev) in Sveta Magdalena (12.462 prebivalcev). Skupaj je občina štela 33.131 prebivalcev in obsegala 7,06 km². Občina je sodila k okraju Maribor levi breg. Po okupaciji leta 1941 je Šef civilne uprave za Spodnjo Štajersko razpustil mestni svet in postavil političnega komisarja za mesto Maribor.</p> <p>VIRI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leskovec, Antoša (1991). Mestna občina Maribor. Inventarji 4, (295 str.). Maribor: Pokrajinski arhiv. - Občine Dravske banovine. Pregled izprememb, izvršenih s komasacijo občin v letih 1933-1937 (1937). Ljubljana: Županska zveza. - Pregled katastralnih in novo urejenih krajin občin v kronovini Štajerski (Landesgesetz- und Regierungsblatt für das Kronland Steiermark, XXI/1850, 378). - Provizorični zakon o občinah« z dne 17. 3. 1849 (RGBl, 170/1849). - Splošni pregled Dravske banovine (1939). Glavni statistični podatki, upravna, sodna in cerkvena razdelitev ter imenik krajev po stanju 1. julija 1939. Ljubljana: Kraljeva banska uprava Dravske banovine. - Uredba o spojitvi občin v Dravski banovini (Službeni list kraljeve banske uprave Dravske banovine št. 73/1933 z dne 12. 9. 1933). - Zakon o občinah (Službeni list kraljeve banske uprave Dravske banovine št. 35/1933 z dne 14. 3. 1933). <p>Avtor vsebine: Zdenka Se,lič Rajh, 2009</p>
Območje delovanja:	Mestna občina Maribor je leta 1939 obsegala območje katastrskih občin Grajski Marof, Grajska Vrata, Koroška Vrata, Maribor mesto in Sv. Magdalena. Občina je sodila k okraju Maribor levi breg.
Deskriptor(ji):	Maribor [Maribor] (zemljepisno ime\domicilonim\naselje)
Področje kontrole zapisa	
Jezik zapisa:	slovenski
Pisava zapisa:	tipkopis (UNICODE)
Pravila in dogovori:	ISAAR(CPF)2 Mednarodni standard za arhivski normativni zapis korporativnih teles, oseb in družin (2003)

Slika 4: Primer zapisa korporativnega imena iz podatkovne zbirke SIRAnet
(pridobljeno 2. 8. 2017 s spletne strani: <http://www.siranet.si/deskriptordetail.aspx?Id=60124>)

Trije primeri, ki smo jih našli v bazi CONOR, niso tako popolni kot ta primer, ki smo ga izbrali za primerjavo. Pri dveh dobimo izpolnjeno polje za ime, variante imena ter ID številko, pri tretjem primeru pa samo ime in ID številko. Z ostalimi primeri, ki smo jih dobili v bibliografski bazi COBIB, pa ne moremo narediti dobre primerjave s tem primerom, saj tam dobimo le različne variante imena oziroma zapisov iz različnih bibliografskih zapisov.

Primer dobrega zapisa za korporativno ime iz podatkovne zbirke SIRAnet (Slika 4) ima izpolnjena polja iz treh področij popisa, iz področja osnovnih podatkov, področja opisa in področja kontrole zapisa.

V prvem področju osebnih podatkov ima izpolnjena tri polja, geslovník, ime in popisovanje. Kot geslovník dobimo korporativno telo, kot ime Mestna občina Maribor, pri popisovanju pa opis korporativnega telesa.

V drugem področju opisa imamo izpolnjeno polje za obdobje obstoja, kjer dobimo letnici 1850 – 1941; v historiatu imamo podroben zgodovinski opis dogajanja z viri, ki so služili za opis ter navedbo avtorjem vsebine, v območju delovanja dobimo navedene kraje, ki jih je občina zajemala, v polju za deskriptorje pa povezavo na zemljepisno ime Maribor.

V zadnjem področju kontrole zapisa dobimo jezik (slovenski) in pisavo (tipkopis (UNICODE)) zapisa ter pravila in dogovore uporabljene za ustvarjanje zapisa (ISAAR (CPF)2, 2004).

Zapisi iz Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici so v primerjavi s tem zapisom precej okrnjeni in nepopolni. Pri večini dobimo izpolnjena samo polja iz prvega področja. Razen pri dveh primerih od 17 imamo namreč izpolnjena samo polji za geslovník in ime. Zgornjemu zapisu se še najbolj približuje dobljen zapis, ki ima izpolnjena polja za geslovník, ime, obdobje obstoja, historiat in obdobje delovanja, vendar je tudi ta zapis še precej pomanjkljiv.

5 Razprava

Iz primerov lahko ugotovimo, da je pri zapisih osebnih imen iz knjižnice večji poudarek na variantah imen avtorjev, torej identifikacija in združenje različnih oblik imena avtorja v en normativni zapis. Zapisi iz arhiva dajejo večji poudarek kontekstu in podajanju informacij o delovanju ustvarjalca, poklicih in dejavnosti. Pri nekaterih, še posebej bolj enostavnih zapisih, kjer ni veliko podatkov,

ugotovimo, da se ti dve ustanovi pri ustvarjanju zapisov za osebna imena pokrivata, pri ostalih pa bi se lahko dopolnjevali s podatki.

V zapisih korporativnih imen iz knjižnice je poudarek na različnih variantah imen. V zapisih iz arhiva pa je glavno korporativno ime, s poudarkom na obdobju in območju obstoja z letnicami in povezavami na zemljepisna imena. Pri imenih, ki še niso v normativni bazi CONOR je to še težko reči, so se pa imena ujemala s tistimi iz podatkovne zbirke SIRAnet.

V primerjavi s predstavljenimi optimalnimi primeri tako iz normativne baze CONOR, kot tudi iz podatkovne zbirke SIRAnet, so zapisi osebnih imen iz baze CONOR, ki so bili vzeti za primerjavo, večinoma podobni optimalnemu primeru, le da vsebujejo manj variant in psevdonimov. Zapisi izbranih osebnih imen iz PANG imajo večinoma izpolnjena samo polja za osnovne podatke iz prvega področja in so precej pomanjkljivi, obstaja pa nekaj izjem. Izbrani zapisi korporativnih imen pa so v obeh primerih precej okrnjeni in nepopolni. Problem pri primerjavi predstavlja tudi to, da večina zapisov korporativnih imen v bazi CONOR še ni bila ustvarjena.

6 Zaključki

Iz pregledanih primerov ugotavljamo, da se določene značilnosti ustvarjanja zapisov normativne kontrole imen pojavljajo tako v knjižnicah kot v arhivih. Vsaka stroka pa daje prednost različnim podatkom. V knjižnicah je bolj pomembno podeno identifikacijsko številko zajeti čim več variant imena, ki jih je avtor uporabljal. Tako so namreč dela identificirana na podlagi imena avtorja in lažje povezljiva z osebo ali korporacijo, ki jih je ustvarila. V arhivih pa je bolj pomemben historiat oziroma zgodovinska dejstva okoli osebe ali korporacije. V arhiv pridejo dokumenti praviloma 30 let po nastanku in je za arhive in njihove uporabnike bolj pomembno zgodovinsko ozadje, umeščenost v čas in prostor. Vedno večji pomen se daje medsebojnemu povezovanju oseb, krajev, korporacij, ker tako dobimo več informacij o iskani zadevi in njenem ozadju.

Skupna normativna baza podatkov bi arhivom in knjižnicam prihranila trud pri ustvarjanju in dopolnjevanju zapisov. Določene letnice, kraji, dogodki ter ostali podatki, ki manjkajo pri eni ustanovi, bi tako lahko dopolnila druga. Veliko podatkov bi bilo v knjižnicah mogoče izdelati preden gradivo prispe v arhive. Arhivisti bi se zato lahko posvetili drugim opravilom.

Ker pa so možnosti za ustvarjanje skupne normativne podatkovne zbirke majhne in bi s seboj prinesle več ovir, smo se za zaključek odločili predstaviti idejo spletnega portala, ki bi bil namenjen knjižničarjem, arhivistom ter ostalim uporabnikom, ki jih zanimajo viri, ki jih hranijo knjižnice in arhivi oziroma tu zajete osebe in korporacije.

Ideja spletnega portala je zasnovana na modelu SNAC, ki omogoča povezovanje ustanov in informacij, ki jih ponujajo. Na portalu lahko iščemo ustvarjalce med osebami, družinami in korporacijami. Ob izbiri ustvarjalca dobimo nekaj glavnih podatkov, biografske podatke, povezave na zbirke, sorodna imena, dobimo seznam ustanov, ki hranijo gradivo, iščemo na podlagi tematik oziroma oznak, ki opisujejo ustvarjalca. Portal spodbuja povezave in raziskovanje preko povezav. Pri vsakem primeru ustvarjalca imamo tudi povezavo na grafični prikaz povezav na sorodne ustvarjalce.

Zamislili smo si portal, iz katerega bi dostopali do oseb in korporacij, pri katerih bi dobili fotografijo, nekaj osnovnih podatkov, povezave na gradivo, ki ga hranijo knjižnice in arhivi, povezave na sorodne osebe in korporacije, ki se nahajajo na portalu ter normativna zapisa iz CONOR-ja in SIRAnet-a.

Pri povezavah na gradivo, ki ga hranijo knjižnice, bi dobili povezavo na bazo COBIB. Tako bi si lahko ogledali, katero gradivo je na voljo ter katere knjižnice to gradivo hranijo. Pri povezavi na arhive pa bi dobili povezavo na SIRAnet, da bi videli, katero gradivo hranijo kateri arhivi.

Glavni del portala bi bil dostop do normativnih zapisov iz arhivov in knjižnic zbranih na enem mestu. Na tak način bi si arhivisti in knjižničarji lahko pomagali s podatki, ki jim manjkajo, ima pa jih druga ustanova in bi svoje zapise dopolnjevali.

Zahvala

Rada bi se zahvalila mentorici prof. dr. Alenki Šauperl iz Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofske fakultete, Univerze v Ljubljani ter somentorici doc. dr. Zdenki Semlič Rajh iz Pokrajinskega arhiva Maribor za pomoč pri pisanju magistrskega dela in za čas, ki sta si ga vzeli zame ter možnost, da se delo objavi tudi v obliki članka.

Navedeni viri

Clavaud, F. (2018). *Semantizing and visualising archival metadata: the PIAAF French prototype online* [spletna stran]. Pariz: ICA International Council on Archives. Pridobljeno 18. 3. 2019 s spletne strani: <https://www.ica.org/en/semantizing-and-visualising-archival-metadata-the-piaaf-french-prototype-online>

COMARC/A Format za normativne podatke. (2018). Maribor: Institut informacijskih znanosti. Pridobljeno 1. 10. 2019 s spletne strani: https://izobrazevanje.izum.si/EntryForm-DesktopDefault.aspx?tabid=38&type=manual&manual=Comarc_A_svn

CONOR.SI: normativna datoteka osebnih in korporativnih imen. (2019). Maribor: Institut informacijskih znanosti. Pridobljeno 1. 10. 2019 s spletne strani: <https://plus.cobiss.si/opac7/conor>

Dimec, Z. (2002). Normativna kontrola iz preteklosti v prihodnost: ali se sedanost odloča za mednarodno sodelovanje?. *Knjižnica*, 46(3), 91–104.

Dimec, Z. in Kavčič, I. (ur.). (2001). *Značka: priročnik za določanje značnic pri katalogizaciji*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.

Golub, K., Tudhope, D., Lei Zeng, M. in Žumer, M. (2014). Terminology registries for knowledge organization systems: functionality, use and attributes. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 65(9), 1901–1916. doi: 10.1002/asi.23090

Guidelines for authority records and references (2nd ed.). (2001). München: Saur. Pridobljeno 8. 10. 2016 s spletne strani: <https://www.ifla.org/archive/VII/s13/garr/garr.pdf>

ISAAR (CPF): *international standard archival authority record for corporated bodies, persons and families* (2nd ed.). (2004). Pariz: ICA International Council on Archives. Pridobljeno 8. 10. 2016 s spletne strani: https://www.ica.org/sites/default/files/CBPS_Guidelines_ISAAR_Second-edition_EN.pdf

ISAD(G): *general international standard archival description*. (2000). Ottawa: International Council on Archives. Pridobljeno 30. 9. 2019 s spletne strani: https://www.ica.org/sites/default/files/CBPS_2000_Guidelines_ISAD%28G%29_Second-edition_EN.pdf

ISBD(G): *splošni mednarodni standardni bibliografski opis* (predelana izd.). (1997). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.

Kanič, I., Leder, Z., Ujčič, M., Vilar, P. in Vodeb, G. (2011). *Bibliotekarski terminološki slovar*. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. Pridobljeno 8. 10. 2016 s spletne strani: <http://www.termania.net/slovarji/85/bibliotekarski-terminoloski-slovar>

Reid, L. J. E. in Simmons, C. J. (2008). Authority control at the national archives and records administration. *Journal of archival organization*, 5(1–2), 95–120. doi: 10.1300/J201v05n01_06

Savoja, M. in Vitali, S. (2008). Authority control for creators in Italy: theory and practice. *Journal of archival organization*, 5(1–2), 121–147.

Seljak, M., Brešar, T., Curk, L., Zalokar, M., Tominac, A., Popovič, G., ... Urbajs, A. (2004). Vzpostavitev normativne kontrole v knjižnični informacijski sistem COBISS.SI, Slovenija. *Organizacija znanja*, 9(2), 37–46.

Semlič Rajh, Z. (2016). *Smernice za gesljenje, klasificiranje in izdelavo tezavrov pri vsebinah arhivske vrednosti*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Semlič Rajh, Z. in Šauperl, A. (2009). Arhivski in bibliografski opis gradiva in ustvarjalcev: Mednarodni standardi in nacionalna praksa. V *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja: zbornik referatov s področij arhivistike, dokumentalistike in informatike* (str. 61–92). Maribor: Pokrajinski arhiv Maribor.

SIRAnet: Online queries with scopeQuery [podatkovna zbirka]. (2016). Koper: Pokrajinski muzej Koper. Pridobljeno 1. 10. 2019 s spletne strani: <http://www.siranet.si/suchinfo.aspx>

SNAC: Social Networks and Archival Context. (B. d.). B. k.: SNAC. Pridobljeno 1. 10. 2019 s spletne strani: <https://snaccooperative.org/>

Verona, E. (1986). *Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga*. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo.

VIAF [spletna stran]. (2019). Dublin: OCLC. Pridobljeno 1. 10. 2019 s spletne strani: <https://www.oclc.org/en/viaf.html>

Vidmar, S. (2016). *Analiza Goriškega območja*. Nova Gorica: Goriška knjižnica Franca Bevka. Pridobljeno 29. 6. 2017 s spletne strani: http://www.gkfb.si/?option=com_ajax&module=extrawatch_agent&format=raw&task=ajax&action=download&env=ExtraWatchJoomlaEnv¶ms=6randD&file=images/dokumenti/Analiza-Gorikega-območja.pdf

Vitali, S. (2004). Authority control of creators and the second edition of ISAAR (CPF), International standard archival authority record for corporate bodies, persons and families. *Cataloging and classification quarterly*, 38(3–4), 185–199. doi: 10.1300/J104v38n03_15

Veronika Mikulin Mervič

Občinska knjižnica »Sandro Pertini« Ronke, Androna Palmada 1, 34077 Ronke, Italija
e-pošta: veronika.mikulin@gmail.com